

NewsLetter

ŘÍJEN 2025

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

Úvodní slovo

Milé kolegyně a kolegové,
milí čtenáři,

máte před sebou v pořadí druhé číslo newsletteru Odborového svazu pracovníků knihoven (OSPK). Po prvním, startovním čísle (vyšlo v květnu 2025), pokračujeme v informacích o činnosti našeho svazu, aktivitách našich základních organizací (ZO), jejich členů a též Českomoravské konfederace odborových svazů (ČMKOS). Rubrikovou strukturu „Z historie odborů“ a „Právní okénko“ jsme zachovali a v tomto čísle jsme rozšířili sekci zpráv „Z aktivit našich ZO“.

Čtenáři nejsou ochuzeni ani o pamětní sekci, za 35 let naší činnosti je již na co vzpomenout. V tomto čísle vás tudíž čeká rozhovor s druhou předsedkyní OSPK Ivetou Bergerovou.

Přeji vám zajímavé počtení.

Lubomír Novotný
předseda OSPK

Obsah

- Z aktivit OSPK
- Z aktivit našich ZO
- Rozhovor s Ivetou Bergerovou
- Právní okénko
- Právní poradenství
- Z historie odborů

OSPK online

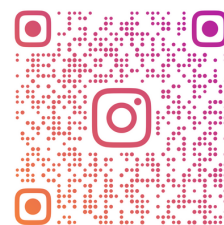
Chcete mít přístup k dokumentům a k aktuálním informacím?

Navštivte naše **webové stránky OSPK** – najdete tam vše důležité přehledně na jednom místě.

Pro lepší propojení členů a posílení komunikace jsme navíc zřídili další oficiální kanály.

Sledujte nás na našem novém facebooku, kde najdete jak [veřejnou stránku OSPK](#), tak i [uzavřenou skupinu pro členy](#).

Aktivní jsme také na [Instagramu OSPK](#), kde sdílíme aktuální dění a vizuální obsah z odborového i knihovnického prostředí.

OSPK.CZ

Z aktivit OSPK

Dne 15. 5. 2025 se v Olomouci konala konference „Moderní technologie a proměny trhu práce v Olomouckém kraji 2025“. Témata se týkala i zaměstnanců knihoven, jelikož ovlivní všechny profese a knihovny budou v adaptačních procesech hrát jistě důležitou úlohu. Mezi hlavními řečníky vystoupili generální ředitel Úřadu práce ČR Daniel Křištof, zástupci Krajské hospodářské komory Olomouckého kraje, Českého statistického úřadu, společnosti Trexima ze Zlína, Svazu průmyslu a dopravy ČR. Za odbory se akce účastnili předseda Regionální rady odborových svazů (RROS) ČMKOS v Olomouckém kraji David Krmášek a předseda OSPK Lubomír Novotný.

Dne 20. 5. 2025 se konalo 5. zasedání Sněmu ČMKOS, věnoval se hospodaření ČMKOS za rok 2024, ekonomické situaci v ČR, zprávám o činnosti ČMKOS v oblasti legislativní a činnosti RR OS ČMKOS.

Dne 22. 5. 2025 se konal výkonný výbor (VV) OSPK, projednaly se věci týkající se nové komunikace v rámci odborového svazu, organizační záležitosti, aktuální situace v jednotlivých ZO s přihlédnutím k poměrům v Knihovně města Ostravy (KMO) a Městské knihovně v Praze (MKP).

Dne 10. 6. 2025 proběhlo jednání předsedů odborových svazů (OS) RoPo, hovořilo se o jednání zaměstnavatelů, krajů, měst a obcí s vládou ohledně platů zaměstnanců ve veřejných službách.

Dne 16. 6. 2025 se konala Rada ČMKOS, po níž následovala tisková konference věnující se opět zoufalé situaci zaměstnanců placených z tarifní tabulky obsažené v Příloze č. 1 nařízení vlády č. 341/2017 Sb.

Zasedání výkonného výboru OSPK

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

Květnové zasedání 5. sněmu ČMKOS.

Pokračovala kontinuální spolupráce s vedením ZO v Knihovně města Ostravy (KMO), kde je situace kritická a závažná.

Vedení OSPK tudíž navázalo kontakt se zřizovatelem knihovny Statutárním městem Ostrava a podniká všechny kroky nutné k ochraně práv a zájmů členů ZO OSPK v KMO. Předpokládáme, že kauza KMO bude patrně tvořit značnou část agendy OSPK i v následujícím roce 2026 a bude nutné zapojení širší palety nástrojů pro vyřešení situace.

Během měsíců květen a červen pokračovaly také pravidelné webináře ČMKOS – „Flexibilizační novela: rodičovská dovolená, zástupy, návrat zpět do práce a další souvislosti“ (JUDr. Jaroslav Stránský) „Kolektivní vyjednávání, sociální dialog a participativní práva zaměstnanců“ (JUDr. Jan Horecký), jichž se účastnili i členové VV OSPK.

Z aktivit OSPK

V Sondy revue 6/2025 vyšel rozhovor předsedou OSPK Lubomírem Novotným pod názvem „Změna platů nestačí – knihovny potřebují být slyšet“.

Dne 27. 6. 2025 se v Olomouci sešla RR OS ČMKOS Olomouckého kraje za účasti místopředsedy ČMKOS Jiřího Vaňáska a Pavla Počana z Útvaru pro regionální politiku ČMKOS. Za OSPK se účastnil Lubomír Novotný.

Dne 30. 7. 2025 bylo odesláno stanovisko OS kultury ČMKOS k návrhu Strategie kulturní politiky 2026-2030+. Hlavní kritika spočívá v tom, že tento dokument opouští princip podpory kultury ve výši 1 % ze státního rozpočtu, naopak se zdůrazňuje posilování principu přenesení odpovědnosti za financování v kultuře ze státního rozpočtu a veřejných rozpočtů (ač tento pilíř má v absolutních číslech být nadále dominantní) na neveřejné aktéry (filantropie, mecenát, dárcovství apod.).

Pro budoucnost to značí zvýšení rizik pro ekonomickou stabilitu kulturních organizací včetně knihoven. S výše uvedeným úzce souvisí, že by bylo ohroženo dnes již zcela nezbytné zlepšení platového postavení zaměstnanců placených z tarifní tabulky obsažené v Příloze č. 1 nařízení vlády č. 341/2017 Sb.

Dne 3. 8. 2025 bylo odesláno stanovisko OS kultury ČMKOS k návrhu nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, a nařízení vlády č. 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů.

Leitmotivem připomínek bylo kladení důrazu na princip dynamičtějšího růstu platových tarifů obsažených v Příloze č. 1 (tedy i drtivé většiny zaměstnanců knihoven).

Dne 18. 8. 2025 se konala Rada ČMKOS, projednávala se témata spojená s povolenkami ETS2 a jejich dopady na domácnosti, dále vyjednávání o platech ve veřejné sféře a jakým způsobem probíhá komunikace s resortně odpovědnými ministry a v rámci tripartity, dále zákon o lobbingu a jeho výklad ve vztahu k odborovým svazům sdruženým v ČMKOS a organizační události spojení s vnitřní strukturou ČMKOS a sjezdem v dubnu 2026.

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

Jednání Regionální rady ČMKOS Olomouckého kraje za účasti místopředsedy ČMKOS Jiřího Vaňáska a Pavla Počana z Útvaru pro regionální politiku ČMKOS.

Z aktivit OSPK

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

Dne 2. 9. 2025 se v kostele sv. Anny v Pražské křižovatce konala beseda pod názvem **Kultura volí dialog**. Akci moderovala Zuzana Hodková, pořadateli byli Asociace profesionálních divadel ČR, Asociace nezávislých divadel ČR a Unie zaměstnavatelských svazů. Na pódiu se představili zástupci hlavních politických uskupení: Lubomír Brož (ANO), Martin Baxa (ODS), Jan Lacina (STAN), Ondřej Chrást (Piráti), Radovan Auer (TOP 09) a Gabriela Sedláčková (Motoristé).

Hovořilo se primárně o ekonomizaci kultury – cestovní ruch a kreativní průmysl byly opakovaně zmiňovány jako hlavní nástroje pro „finanční oživení“ sektoru. Témata spojená s paměťovými institucemi a jejich zaměstnanci placenými primárně z první tarifní tabulky příliš času v diskusi nezabrala. Za OSPK se akce zúčastnili předseda Lubomír Novotný a právník Vladimír Petříček.

Dne 15. 9. 2025 se konala Rada ČMKOS, přičemž k hlavním otázkám náležel stav vyjednávání o platech ve veřejném sektoru, posun v otázce novelizace Statutu ČMKOS, informace o průběhu kolektivních vyjednávání v rámci jednotlivých odborových svazů, inflační očekávání pro rok 2026 apod.

Kultura volí dialog - kostel sv. Anny v Pražské křižovatce

Dne 16. 9. 2025 se předseda OSPK Lubomír Novotný a svazový právník Vladimír Petříček účastnili besedy v Krajské vědecké knihovně v Liberci pod pracovním názvem „Proč by měl být zaměstnanec knihovny odborářem“ a „Povinnosti a práva zaměstnance knihovny“.

Jedná se o první z besedních návštěv knihoven či škol, kdy chceme propagovat činnost a aktivity OSPK a osvětlovat smysl odborů.

Odborové setkání v Krajské vědecké knihovně v Liberci - na fotografii zleva Lubomír Novotný, Kateřina Trojanová, Vladimír Petříček.

Z aktivit OSPK

Dne 23. 9. se konala v Emauzském klášteře v Praze konference **Kultura 2026**, na níž vystoupil mimo jiné i ministr kultury Martin Baxa (ODS).

Při té příležitosti uspořádaly odborové svazy kultury sdružené v ČMKOS tiskovou konferenci, kde vystavily vysvědčení činnosti ministerstva kultury za poslední 4 roky.

Za OSPK hovořil předseda Lubomír Novotný, který zdůraznil v první řadě bídou platovou situaci zaměstnanců knihoven v komparaci k rostoucímu významu knihoven v současné společnosti a vzdělanostní struktuře knihovníků.

Dne 25. 9. 2025 se konal výkonný výbor OSPK. Na programu byla činnost svazu, přehled novinek z ČMKOS od května 2025 a plán úkolů do konce roku.

Dne 25. 9. 2025 se na Senovážném náměstí v Praze konalo plánované školení „Působení odborové organizace u zaměstnavatele“.

Školení vedl právník ČMKOS Mgr. Tomáš Palla, jenž se věnuje právnímu poradenství pro členy odborových organizací. Smyslem setkání bylo posílit právní informovanost členů ZO o jejich právech, povinnostech, možnostech při výkonu a obhajobě práv zaměstnanců knihoven.

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE MINISTERSTVA KULTURY

POŽADAVEK

**zajištění dostatku financí
(dostatek prostředků
na provoz)**

REALITA

**nutnost propouštění
zaměstnanců**

**Snížení příspěvku
na provoz organizací MK ČR**

ROK	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Příspěvek	6,04 mld. Kč	6,24 mld. Kč	5,70 mld. Kč	6,64 mld. Kč	6,25 mld. Kč	6,25 mld. Kč	6,25 mld. Kč
Δ		+ 0,20 mld. Kč	- 0,54 mld. Kč	+ 0,94 mld. Kč	- 0,39 mld. Kč	0 mld. Kč	0 mld. Kč

Školení právníka ČMKOS Mgr. T. Pally - zasedací místnost
na Senovážném náměstí - Praha.

Z aktivit našich ZO

Neformální setkávání odborářů a odborářek ...jako přátelský odrazový můstek pro začínající ZO

Velkou podporou v nových začátcích ZO OSPK Městské knihovny v Praze byla setkání s kolegyněmi a s kolegy odboráři z různých oborů pod hlavičkou **Re-setu**, platformy pro sociálně-ekologickou transformaci.

Poprvé jsme navštívili setkání v nuselské **Synth Library** v květnu 2024. Pravidelných setkání se účastní aktivní odboráři, řadoví členové i předáci, ale i lidé, kteří zatím organizovaní nejsou, a o téma se "pouze" zajímají. Společně sdílíme nápady i praxi spojenou s odborovou činností, ať se jedná o komunikaci, aktivizaci členů nebo náborovou činnost. Každé setkání má rámcové téma a připravené bloky, na které navazují workshopové části, kde ve skupinách hledáme možná řešení.

Vedle poznávání nových lidí a toho, co se neučíme, jsou setkání důležitá možná ještě víc pro sdílení samotné - "sdílená starost je poloviční starost".

Zjišťujeme, že realita našich pracovišť funguje podobně i jinde a to, co řešíme my, probíhá na dalších místech velmi podobně - nejsme v tom sami, i proto rozhovory s účastníky přináší tucty nápadů, jak postupovat v našem případě.

Setkání nejsou jen pro zkušené odboráře, naopak - ať už atmosférou, nebo samotným obsahem počítají s tím, že může přijít i ten, kdo přichází "jen" se svou vlastní zkušeností a potřebou měnit věci k lepšímu. Cílem je sdílet dobrou praxi, učit se z neúspěchů, potkávat se a předávat si sílu. A samozřejmě také důležitý právní rozměr a orientaci v problematice, ta ale nikdy není vyžadována předem.

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

Aktuality z našich ZO

- Momentálně se jako nejkomplikovanější a nejvíce problematická jeví situace v Knihovně města Ostravy (viz str. 2 „Z aktivit OSPK“).
- Ve Vědecké knihovně v Olomouci (VKOL) byl podán ze strany ZO návrh nové kolektivní smlouvy (KS) s platností pro roky 2026-2027.
- Ve VKOL byl projednáván nový Pracovní řád.
- V Městské knihovně v Praze probíhá jednání o novelizaci stávajících Pravidel FKSP a návazně i novelizaci kolektivní smlouvy.
- Členové výboru v ZO OSPK v Městské knihovně v Praze se v červnu 2025 účastnili Letní školy pracujících. (viz příspěvek na této straně)

Letos v červnu proběhla první Letní škola pracujících. Na čtyři dny se nás sešlo přes třicet a naplnili jsme je workshopy a diskusemi.

Během celé cesty ke znovuzrození odborové organizace v Městské knihovně v Praze jsme se mohli opřít o Kubu Orta z Re-setu, který nám věnoval spoustu času a entuziasmu. Díky za to!

Pokud byste se chtěli dozvědět o aktivitách iniciativy, které se budou dít v budoucnu, nebo se propojit a sdílet zkušenosti s lidmi napříč odborovými svazy, dejte o sobě vědět na e-mail jakub.ort@gmail.com, ať vás Kuba může přidat do mailinglistu. Atmosféra je pro všechny nově příchozí velmi vlídná a poměr mezi připravenou informační částí a společnou prací a sdílením je dobře nastavený - zkrátka můžeme jen doporučit!

za ZO OSPK při MKP
Kuba Holubkov a Dita Lánská

Rozhovor s Ivetou Bergerovou

Položili jsme 3 otázky bývalé předsedkyní OSPK Ivetě Bergerové

Na co vzpomínáš z období svého předsednictví OSPK nejraději? Co považuješ za svůj největší úspěch?

Co považuji za svůj největší úspěch? Mohla bych napsat, že jsme přežili COVID.

V únoru 2020 jsem se stala novou předsedkyní OSPK. Převzít žezlo po Daně Menšíkové bylo velmi náročné a zavazující. Měla jsem v hlavě nějaké plány a nápady, co všechno se dá dělat, ale přišel Covid a celá země se musela naučit mnoha novým postupům a setkáním. V online prostoru jsme měli schůzky, jednání, rady ČMKOS, výkonné výbory OSPK.

Odbory se musely starat o to, aby v knihovnách probíhala správná ochrana zaměstnanců před onemocněním Covid. I v této době jsme bojovali za platy našich knihovníků a knihovnic. Jsem ráda, že se nám podařilo zprovoznit nové webové stránky OSPK. Moc ráda vzpomínám na setkání s odboráři z jiných odborových svazů a naše diskuze. Na sounáležitost odborových svazů, ať už to bylo při společných demonstracích, tiskových konferencích nebo při jednáních s vládou a jejími ministry.

V čem se změnilo postavení odborů i OSPK v posledních 30 letech?

V rámci ČMKOS je naše postavení stále pevné. I náš hlas se bere vážně.

Bohužel stárneme a v našich řadách není mnoho mladých odborářů a to i přesto, že činnost odborů je v našich knihovnách stále více a více potřeba. O právní poradnu a pomoc OSPK je velký zájem. Naši odboráři mají problémy v pracovněprávních vztazích a nejen oni.

Odbory už nejsou ROH, tak jak si je pamatuje moje generace. V dnešní době bojujeme za práva našich členů, za naše platy, za to, aby nadřízení v našich knihovnách se chovali v souladu se ZP.

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

Máš dlouholeté zkušenosti, ať již jako předsedkyně či členka výkonného výboru (VV) OSPK. Co by měly odbory obecně v současné společenské a ekonomické situaci dělat, aby se uchovaly jako relevantní prvek při ochraně zájmů pracujících?

Držet stále při sobě, znovu obnovit v lidech solidaritu. Měli bychom v lidech vzbudit pocit, že tu jsme pro ně a že jsme je schopní ochránit a postavit se za ně, pokud se nebudou bát projevit svůj názor. I po malých krůčcích donutit naše vlády, aby začaly dělat něco pro nás, tzv. státní zaměstnance. V současnosti jde hlavně o reorganizaci platových tabulek, hlavně o první tarifní tabulku. Vlády se nám mění 1x za čtyři roky, ale my tu jsme stále. A věřte mi, že naši budoucí politikové se na své vládnutí pilně připravují. A odbory se musejí také připravovat a učit se vyjednávat tvrdě a nekompromisně. Obávám se, že v budoucích letech se budeme střetávat s převážně pravicovými vládami a jednání s nimi nebude jednoduché.

.....

**ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN**

Iveta Bergerová stála v čele Odborového svazu pracovníků knihoven až do března 2025. Dnes působí jako zkušená knihovnice ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. Odborové práci se však věnuje i nadále, a to jako aktivní členka výkonného výboru OSPK.

Právní okénko

Překážky v práci jsou častým problémem v praxi především odborových funkcionářů. Proto se v dnešním okénku se podíváme na judikát - Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2022, sp. zn. 21 Cdo 496/2022 - týkající se primárně překážek v práci.

Žalovaná strana: fyzická osoba, bývalý zaměstnanec

Žalující strana: firma provozující zájezdovou činnost

Věc: neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru – dovolání žalující strany

Obsah

Žalovaný oznámil žalobci v září 2020, v době covidové epidemie, v souladu s § 56 odst. 1 písm. b) zákoníku práce okamžité zrušení pracovního poměru, založeného pracovní smlouvou ze dne 1. 6. 2017 uzavřenou mezi žalovaným coby zaměstnancem a žalobcem coby zaměstnavatelem se sjednaným výkonem práce „řidič“ od 1. 6. 2017. Přičemž jako důvod uvedl, že „zaměstnavatel nevyplatil do 15 dnů po uplynutí období splatnosti mzdy za měsíc červen 2020, červenec 2020 (částečné)“.

Žalobce se bránil tím, že část příjmu žalovaného tvořily náhrady, které nebylo možné v době covidu čerpat a že mu tedy žalobce poskytl neplacené volno. Dohoda byla prý uzavřena ústně, což ovšem písemně žalovaný odmítl v září 2020 stvrdit a poslal dopis s okamžitým zrušením pracovního poměru. Žalobce viděl situaci tak, že žalovanému za měsíc červen 2020 nevznikl nárok na mzdu, neboť měl neplacené volno. Za měsíc červenec náležela žalovanému za odpracovanou dobu mzda ve výši 6 062 Kč a „nemocenská“ ve výši 5 869 Kč, které mu byly vyplaceny v srpnu 2020. Žalovanému tedy byla řádně a včas mzda vyplacena jak za měsíc červen, tak za měsíc červenec. Žalovaný popřel uzavření jakékoliv dohody o neplaceném volnu s žalobcem.

„Žalovaný dále namítal, že institut neplaceného volna v pracovním právu neslouží k řešení překážek na straně zaměstnavatele, že na tyto případy dopadají ustanovení § 207 a 209 zákoníku práce s nárokem zaměstnance na náhradu mzdy, že tak mohou být neplatné i předchozí písemné dohody o neplaceném volnu žalovaného do 31. 5. 2020, a že žalobce uzavřením dohody o neplaceném volnu za tohoto stavu hodlal přenést své hospodářské riziko vzniklé v důsledku pandemické situace na žalovaného coby zaměstnance a na jeho úkor mu nepřiznat mzdové nároky, resp. nároky na náhradu mzdy pro překážky vzniklé na straně zaměstnavatele. I kdyby byla uzavřena dostatečně určitá dohoda o neplaceném volnu, šlo by podle žalovaného o neplatné právní jednání z důvodu, že se přičí dobrým mravům i odporuje zákonu.“

Prvostupňový příbramský okresní soud žalobci vyhověl, když dovodil, „... že zákoník práce nijak neupravuje formu a obsah dohody o pracovním volnu, které je poskytováno mimo zákonné důvody, že tedy záleží zcela na smluvních stranách, zda zvolí ústní, nebo písemnou formu... Soud prvního stupně tedy shledal okamžité zrušení pracovního poměru za neplatné, neboť nebyl prokázán důvod tohoto okamžitého zrušení.“

Právní okénko

Odvolací Krajský soud v Praze změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu na určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru zamítl. Přičemž odvolací soud usoudil, že se za covidu jednalo o situaci, která odpovídá vymezení „jiné překážky na straně zaměstnavatele“ ve smyslu § 209 odst. 1 zákoníku práce: „... a že podle § 208 zákoníku práce přísluší zaměstnancům za toto období náhrada mzdy, že zákoník práce upravuje možnost snížení poskytované náhrady až na 60 % průměrného výdělku, a to buď dohodou mezi zaměstnavatelem a odborovou organizací, nebo vnitřním předpisem, a že dohodu o neplaceném volnu je za popsané situace třeba považovat za neplatnou pro obcházení zákona, porušování dobrých mravů a veřejného pořádku.“

Na to žalobce reagoval podáním mimořádného opravného prostředku - dovolání. V něm uvedl, že: „...žalobce neměl v tu dobu z důvodu pandemické situace pro žalovaného práci podle pracovní smlouvy (řidiče zájezdové dopravy dálkových zájezdů), že žalovaný si po tuto dobu sjednal brigádu u jiného subjektu mimo území České republiky, což by samozřejmě nebylo možné, pokud by měl přidělovánu náhradní práci, tedy popojíždění se stojícími autobusy z důvodu udržení jejich provozuschopnosti, že dohoda o neplaceném volnu tak umožňovala žalovanému obstarat si možnost brigády mimo území České republiky a že žalobce hradil po dobu

neplaceného volna za žalovaného zdravotní pojištění.

Podle názoru dovolatele se proto v žádném případě nejedná o rozpor s dobrými mravy a smlouva o neplaceném volnu je smlouvou platnou. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání a rozhodnutí.“

Žalovaný naopak navrhl, aby dovolání žalobce bylo odmítnuto, eventuálně zamítnuto, jelikož § 208 zákoníku práce jasně říká, že, když je překážka na straně zaměstnavatele, přísluší žalovanému náhrada mzdy. Přičemž je obcházením zákona uzavírat dohody, které by šly k tíži zaměstnance tím, že by se svého nároku vzdal.

Na tyto kontraargumentace Nejvyšší soud reagoval tím, že neuznal platnost dohody o neplaceném volnu od února do května 2020, která byla uzavřena ústně s tím, že není důležité, že od května 2020 odmítl žalovaný uzavřít pokračování této dohody v písemné formě. Dovolací soud totiž uvedl, že v případě soukromého práva platí zásada „co není zakázáno, je dovoleno“. Tento princip zákoník práce modifikuje, přičemž v některých věcech je dohoda mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem možná a v určitých věcech týkajících pracovních vztahů je možné se od ustanovení zákoníku práce odchýlit jen ve prospěch zaměstnance.

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

Právní okénko

„Byť zákoník práce výslovně neupravuje možnost zaměstnavatele poskytnout zaměstnanci (na jeho žádost) pracovní volno, brání-li zaměstnanci v práci jiná (osobní) překážka než ty, s nimiž zákon spojuje povinnost zaměstnavatele omluvit nepřítomnost zaměstnance v práci, nebo poskytnout zaměstnanci pracovní volno, může zaměstnavatel v souladu s uplatněním zásady „co není zakázáno, je dovoleno,“ poskytnout zaměstnanci pracovní volno (bez náhrady mzdy nebo platu, nebo i s náhradou mzdy nebo platu) na základě dohody se zaměstnancem (na žádost zaměstnance) i v případě takových jiných překážek v práci na straně zaměstnance, neboť zákon takový postup (výslovně) nezakazuje (z ustanovení § 191 až 205 zák. práce ani z jiného zákonného ustanovení nevyplývá, že není možné se od nich v tomto směru odchýlit)…”.

Pokud ovšem dojde k tomu, že nemůže zaměstnanec konat práci pro překážky v práci na straně zaměstnavatele (§ 207 a násl. zák. práce), tak z tohoto důvodu zaměstnanci přísluší náhrada mzdy nebo platu (v různé procentní výši k průměrnému výdělku). Od kogentních ustanovení Zákoníku práce se nelze dohodu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem odchýlit, tedy dovolací soud judikoval, že: **„...ujednání, jímž zaměstnanec zproští zaměstnavatele povinnosti poskytnout mu náhradu mzdy nebo platu za období, v němž zaměstnanec nemůže konat práci pro překážky v práci na straně zaměstnavatele a za které mu z tohoto důvodu přísluší náhrada mzdy nebo platu, se nepřihlíží.“** Dovolací Nejvyšší soud potvrdil rozhodnutí odvolacího Krajského soudu v Praze a dovolání zamítl.

Právní poradenství

Pro členy odborových organizací sdružených nabízí ČMKOS bezplatné právní poradenství a právní pomoc!

S čím mohou pomoci?

- Právní poradenství v pracovním, občanském, rodinném, správním a bytovém právu
- Konzultace a rozbor konkrétních právních situací
- Vypracování dokumentů (výpovědi, smlouvy, návrhy k soudu, vklady do katastru atd.)
- Zastupování před soudem (pracovní spory, sociální zabezpečení, pojištění)

Potřebné informace a kontakty [zde](#)

Resumé

V pracovním právu neplatí absolutně princip „co není zakázáno, je dovoleno.“ Je zde možná v něčem dohoda, například pro odborové funkcionáře lze sjednat v případě „Jiných úkonů v obecném zájmu“ podle § 203 ZP v případě různých typů odborových aktivit náhradu platu i tam, kde to není zákoníkem práce přímo určeno. Od kogentních ustanovení Zákoníku práce se ovšem nelze odchýlit.

Zdroj

Česká společnost pro pracovní právo a právo sociálního zabezpečení. [Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2022, sp. zn. 21 Cdo 496/2022]. Dostupné [zde](#).
Rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu. Dostupné [zde](#).

Z historie odborů

Odbory v první dekádě Masarykovy, Švehlovy a Benešovy republiky

Strašná Velká válka přinesla kromě vraždění na frontě i nezměrné strádání v zázemí. Především Předlitavsko se v podstatě jako stát rozpustilo, přestalo vykonávat základní funkce a na řadě míst panoval hrozivý hlad, nedostatek otopu značil chronickou zimou, podvýživa a zdravotní problémy decimovaly populaci západní části monarchie bez ohledu na národnost.

Nástupnické země tak před sebou měly zásadní úkoly. Především obnovit a zároveň hned prohloubit sociální funkce státu, vytvořit zdravotnické systémy, nakrmit obyvatelstvo, rozšířit sociální zákonodárství, zkrátka začít budovat sociálně modernější státy.

Bylo to o to naléhavější, protože z východní Evropy zaznívala přitažlivá hesla a bolševická revoluce slibovala, že s ní přichází konečně rovnost a spravedlnost na zem. Vyhladovělé a zbídačelé masy střední a západní Evropy tomu naslouchaly.

Československo se nacházelo oproti ostatním státům střední Evropy, poraženým (ale i vítězným např. Polsku), přece jen v lepší situaci. Nejen díky zděděné průmyslové základně v českých zemích, nýbrž i díky naladění českého obyvatelstva, hlavního státotvorného prvku nového útvaru střední Evropy. Přesto hlad, nezaměstnanost, drahota, španělská chřipka atd. zkrušovaly všechny národy vznikajícího Československa. Nově vzniklé ministerstvo sociální péče reagovalo návrhy zákonů, jež měly snížit napětí ve společnosti. Zákony o státní podpoře v nezaměstnanosti a uzákonění osmihodinové pracovní doby se staly symboly nové sociální politiky.

Odborové sdružení československé, jež upravilo svůj název na československé (OSČ), s novým státem a režimem úzce spolupracovalo.

Zdroj

POKORNÝ, Jiří. Pracovat a nebát se!: kapitoly z dějin odborů v českých zemích. Praha: ČMKOS v nakladatelství Soudy, 2015. ISBN 978-80-86846-60-6.

ODBOROVÝ SVAZ
PRACOVNÍKŮ
KNIHOVEN

NK ČR, sign. 54 D 1766
online v digitální knihovně

Stejně jako sociální demokracie, tak se i hlavní odborová organizace v zemi stála státotvorným prvkem (podobnou politiku vedly i národně socialistické odbory – Česká obec dělnická). Obě tyto centrály byly označovány za reformistické odbory. Vedle nich existovala i nesocialisticky orientovaná odborová sdružení, např. Národní sdružení odborových organizací spojené s národní demokracií či relativně silné agrární odbory. V německém táboře pak odboráře nadále sdružovaly silné sociálnědemokratické odbory Deutscher Gewerkschaftsbund in der Tschechoslowakei. I ty se řadily do reformistického tábora. Speciální postavení pak měly odbory komunistické, neoficiálně zvané Rudé odbory. Jediné nadnárodní. Ty se vyloupily, stejně jako KSČ, ze sociální demokracie, z OSČ. Po bolševizaci KSČ jejich řízení převzal v roce 1929 Antonín Zápotocký.